

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งนำมากล่าวโดยสรุปดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด การรับรู้ ในปัญหายาเสพติด และความตระหนักในปัญหายาเสพติดกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี

สมมติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษา : อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดมากจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาก

สมมติฐานที่ 2 ผู้นำชุมชนที่มีการรับรู้ในปัญหายาเสพติดมากจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาก

สมมติฐานที่ 3 ผู้นำชุมชนที่มีความตระหนักในปัญหายาเสพติดมากจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้นำชุมชน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล นายกเทศมนตรี และประธานชุมชนเขตเทศบาล จาก 1 เทศบาล 10 ตำบล 20 ชุมชน 64 หมู่บ้าน จำนวน 382 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล นายกเทศมนตรี และประธานชุมชน ในปี พ.ศ. 2553 ของอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างจากการตารางสำเร็จรูปของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan ระดับความเชื่อมั่น 95% (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551:49) จำนวนประชากรทั้งหมด 382 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 192 คน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน การได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด

ตอนที่ 3 การรับรู้ในปัญหายาเสพติด

ตอนที่ 4 ความตระหนักในปัญหายาเสพติด

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มี 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากตำรา เอกสาร วารสารต่างๆ และบทความรวมทั้งงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. กำหนดนิยามและสร้างข้อคำถามจากตัวแปรที่จะศึกษาตามขอบเขตที่กำหนดเนื้อหา
3. นำแบบสอบถามที่สร้างนำเสนออาจารย์ประชาชนที่ปริกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ
4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปริกษาการทำสารนิพนธ์แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาข้อความคำถามที่สร้างขึ้นว่ามีความสอดคล้องกับโครงสร้างและหัวข้อรวมทั้งเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่

เมื่อได้รับผลการพิจารณาแล้วนำมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องได้มีค่าระหว่าง 0.33 – 1.00 โดยข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.33 จำนวน 6 ข้อ ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านอาจารย์ที่ปริกษาสารนิพนธ์ เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพและถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขข้อความแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ คือ ผู้นำชุมชนของอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามจากข้อ 1.5 ในส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ ทั้ง 15 ข้อ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2546 : 310 – 311) พบว่าทุกข้อมีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.57 – 0.73 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 – 0.27 จึงเลือกทุกข้อคำถามของแบบสอบถาม

7. นำแบบสอบถามจากข้อ 1.5 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1974, pp. 202–204)

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด	มีค่าความเชื่อมั่น .69
การรับรู้ในปัญหายาเสพติด	มีค่าความเชื่อมั่น .61
ความตระหนักในปัญหายาเสพติด	มีค่าความเชื่อมั่น .62
การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	มีค่าความเชื่อมั่น .94
- ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	มีค่าความเชื่อมั่น .88
- ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	มีค่าความเชื่อมั่น .88
- ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	มีค่าความเชื่อมั่น .86
- ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	มีค่าความเชื่อมั่น .86

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นที่มีความสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี แนะนำตัวผู้วิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ส่งถึง หัวหน้าส่วนราชการ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดประชุมผู้ช่วยเก็บข้อมูล เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจแบบสอบถาม ให้เกิดความ เข้าใจที่ถูกต้องตรงกับวัตถุประสงค์
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนประกอบด้วย ได้แก่ กำนัน สารวัตรกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภา เทศบาล นายกเทศมนตรี และประธานชุมชนเขตเทศบาล
4. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถาม
5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย (mean)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
5. ความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
6. ความเชื่อมั่น (Reliability)
7. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Oneway-ANOVA), t – test, F – test

สรุปผล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 84.38 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 15.62 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 72.40 อายุอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 38.02 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า ร้อยละ 27.60 รายได้ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 47.92 และส่วนใหญ่ไม่เคยรับการอบรม ร้อยละ 41.67

2. ผู้นำชุมชน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60, S = 0.61$)
3. ผู้นำชุมชน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีการรับรู้ในปัญหาเสพติด ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70, S = 0.54$)
4. ผู้นำชุมชน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีความตระหนักในปัญหาเสพติด ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.15, S = 0.61$)
5. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีรายละเอียด ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอ สายบุรี จังหวัดปัตตานี ในภาพรวม 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16, S = 0.62$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.38, S = 0.63$) และมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.85, S = 0.70$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของเพลินสุข ทองคำมัน (2546) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านต้านยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านต้านยาเสพติด พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของบุญมี แก้วจันทร์ (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษา อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอำเภอสาวยบุรี จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชนภายหลังจากที่ได้รับคำสั่ง แนวทางและ แรงสนับสนุนในการดำเนินงานจากทางราชการมากกว่าที่จะมีการดำเนินการกับปัญหา ยาเสพติด ด้วยชุมชนเอง อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนมักจะเคยชินกับการทำงานในลักษณะรอคำสั่ง การรอน โยบายจากทางราชการ ไม่เคยชินกับการตัดสินใจคิดหาทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดอำเภอสาวยบุรี จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า กิจกรรมต่างๆ ในการป้องกันยาเสพติด เช่น การสนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชนมีการเล่นกีฬาและ จัดการแข่งขันกีฬาและจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติดจะเป็นกิจกรรมของ หน่วยงานที่ดำเนินการตามแผนงาน โครงการของรัฐบาลมากกว่าที่จะเป็น โครงการที่ชุมชนคิดขึ้น เอง การจัดเวรยามหรืออยู่เวรยามในหมู่บ้านเพื่อรักษาความปลอดภัยและเฝ้าระวังป้องกันปัญหา ยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรมอื่นๆ ในหมู่บ้านจะเป็นการสั่งการจากทางฝ่ายตำรวจและ ฝ่ายปกครองของอำเภอสาวยบุรี จังหวัดปัตตานี การเผยแพร่จัดทำป้ายหรือเอกสารต่างๆ เพื่อรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ส่วนใหญ่ก็จะเป็นหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้ดำเนินการให้ เช่น ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดระดับอำเภอ สถานีอนามัย โรงพยาบาล ยังไม่มีการกระจายงบประมาณและมอบหมายให้ทางชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง การส่งเสริมอาชีพ ให้กับผู้ติดยาเสพติด ที่ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูมีเพียงการให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยเหลือในบางครอบครัวเท่านั้นและการบริจาคเงิน วัสดุ หรือสิ่งของต่างๆ ให้กับโครงการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดก็จะมีเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเกี่ยวกับ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผู้นำชุมชนเข้าร่วมในแต่ละกิจกรรมนั้น โดยมากจะเป็นไป ในลักษณะที่ถูกร้องขอให้ความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการและหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือถูกสั่งการตามระบบราชการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการตามนโยบายจากภาครัฐที่สั่งการ ผ่านหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ยังไม่ค่อยมีแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่จะดำเนินการโดยที่ผู้นำชุมชนจะเริ่มคิดวางแผนและดำเนินการเอง

1.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอำเภอสาวยบุรี จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะส่วนใหญ่ ผลประโยชน์ที่เกิดเนื่องจากการดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดโดยตรงผู้นำชุมชน จะไม่ค่อยได้รับ แต่จะเป็นผลประโยชน์ทางอ้อม เช่น ผลจากการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการจับกุมผู้เสพยา ผู้ค้ารายย่อย ผู้ต้องสงสัย จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้กระทำผิด

แต่ผลประโยชน์ที่ได้รับคือ หมู่บ้านมีความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยจากการที่ไม่มีผู้สพยา ผู้ติดยา และปลอดภัยร้ายย่อยในพื้นที่และที่น่าสนใจ พบว่าผู้นำชุมชนไม่ค่อยได้รับรางวัลหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากการดำเนินงานตามโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาจเกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ไม่ได้มาร่วมคิดหารือ และร่วมพลังในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งทางภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะพิจารณาเป็นประเด็นสำคัญและควรคำนึงถึงขวัญ กำลังใจ และเกียรติที่ผู้นำชุมชนพึงจะได้รับด้วยเพื่อที่จะได้เป็นแรงจูงใจให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้นกว่าเดิม

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอำเภอสาขานบุรี จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ทางราชการ หรือมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดแข่งกีฬา เพื่อต่อต้านยาเสพติด ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่จะไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพราะจะเป็นโครงการของทางราชการ อำเภอ และจังหวัด ที่จัดทำโครงการเหล่านี้มาให้ผู้นำชุมชนปฏิบัติตามกิจกรรม ซึ่งการสรุปประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนงาน/โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในระดับพื้นที่โดยมากผู้นำชุมชนจะไม่ค่อยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการประเมินผลเท่าไร ส่วนใหญ่จะเป็นการสรุปและประเมินผลจากหน่วยงานทางราชการในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเท่านั้น ซึ่งความจริงการประเมินผลด้วยตนเองของชุมชนจะทำให้ชุมชนได้ตระหนักว่ากิจกรรมที่ตนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการมาทั้งหมดนั้นดีหรือไม่ดีเพียงใด ควรพิจารณาดำเนินการต่อไปอย่างไร ทำให้ชุมชนได้เรียนรู้และเห็นประโยชน์ของการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และจะส่งผลถึงการดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่างๆ ไปให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้มากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด การรับรู้ในปัญหายาเสพติด และความตระหนักในปัญหายาเสพติดต่างกัน

สมมติฐานที่ 1 กล่าวว่า ผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดมากจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาก ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้นำชุมชนในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดมาก จะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดน้อย อาจเป็นเพราะ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นในระดับบุคคล มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะตนเอง แต่ไม่ยอมเข้าไปยุ่ง

เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรง เพราะอาจจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและบุคคลในครอบครัว ทั้งนี้อาจยังไม่มั่นใจในความปลอดภัยที่จะได้รับการปกป้องและคุ้มครองดูแลจากภาครัฐ ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งของผู้นำชุมชน อำเภอสาขานบุรี จังหวัดปัตตานีมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในแต่ละด้านเพียงระดับปานกลางเท่านั้น ไม่มีด้านใดที่มีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับสูง และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแต่ละด้านนั้นเป็นเพราะเกิดจากกิจกรรมที่ถูกร้องขอหรือสั่งการจากภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย นุชชา (2543) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ” พบว่า ความรู้ความเข้าใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สมมติฐานที่ 2 กล่าวว่า ผู้นำชุมชนที่มีการรับรู้ในปัญหายาเสพติดมากจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาก ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับการรับรู้ในปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ผู้นำชุมชนที่มีการรับรู้ในปัญหายาเสพติดมาก จะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดน้อย โดยเฉพาะการรับรู้ปัญหาว่าสาเหตุหนึ่งของเยาวชนที่ติดยาเสพติดนั้น มาจากการคบเพื่อนและถูกชักจูงให้ทดลองเสพยาเสพติด แต่อาจเป็นการรับรู้ในปัญหายาเสพติดเป็นในระดับบุคคล รับรู้เฉพาะตนเองไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรง หลายคนมีความคิดว่าปล่อยให้เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาดำเนินการกันเองหรืออาจคิดว่าผู้นำชุมชนมีความรู้สึกลัวไม่ใช่เรื่องที่มีผลกระทบต่อพวกเขาโดยตรง ส่งผลให้การดำเนินการเรื่องนี้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพลินสุข ทองคำมัน (2546) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ในปัญหายาเสพติดที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติดต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 กล่าวว่า ผู้นำชุมชนที่มีความตระหนักในปัญหายาเสพติดมากจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาก ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับความตระหนักในปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ผู้นำชุมชนที่มีความตระหนักในปัญหายาเสพติดมากจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาก อาจเป็นเพราะปัญหาเสพติด เป็นปัญหาระดับชาติ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กร

หนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในชาติที่จะต้องร่วมมือ ร่วมใจกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และผู้นำชุมชนยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชนในการร่วมกันรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพลินสุข ทองคำมัน (2546) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัด เชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ความตระหนักในปัญหายาเสพติดที่แตกต่าง จะมีผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชน ในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติดต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่า ปัญหา อุปสรรค ต่อการมีส่วนร่วม ของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ที่มีความถี่ สูงตามผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เยาวชนและคนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ถึงแม้ว่าผู้นำชุมชนจะมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากทุกข้อ อาจเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ยาเสพติดเป็นในระดับบุคคล มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะตนเอง แต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าเด็ก เยาวชน และคนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดทำให้การมีส่วนร่วมของผู้นำ ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับที่ไม่น่า พอใจ

ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีความถี่สูงตาม ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ให้ผู้มีความรู้จัดให้การอบรมชาวบ้านเรื่องภัยของยาเสพติดชนิดต่างๆ ทั้งนี้ การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติดและสถานการณ์ปัญหาเสพติดเป็นประจำและ สม่ำเสมอ จะทำให้ผู้นำชุมชน อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ให้มีความสำคัญกับปัญหา เกิดความ ร่วมมือในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนเองมากขึ้น

3.2 ด้านการรับรู้ในปัญหาเสพติด พบว่า ปัญหา อุปสรรค ต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำ ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ที่มีความถี่สูง ตามผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้ที่ติดยาเสพติดและได้รับการบำบัดให้เลิกยา แต่ก็ยังมีบางคนที่หัน กลับไปใช้ยาเสพติดอีก และขาดการแนะนำในการชีวิตตามปกติสุขในชุมชน ซึ่งเป็นไปตาม พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่กล่าวว่า ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วย มิใช่ อาชญากร ทุกคนมีโอกาสได้รับการบำบัด รักษาฟื้นฟูสมรรถภาพในรูปแบบที่หลากหลายและ สามารถคืนกลับสู่ครอบครัว ชุมชน อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ด้านการรับรู้ในปัญหายาเสพติดที่มีความถี่สูงตามผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ต้องให้คนในครอบครัวและชุมชนมาเข้าอบรมเรื่องการดูแลผู้ที่บำบัดยาเสพติดมาแล้ว ไม่ให้หันกลับไปพึ่งยาเสพติดอีก ดังที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552) ได้กล่าวถึงเรื่องกลไกการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์ “5 รั้วป้องกัน”

3.3 ด้านความตระหนักในปัญหายาเสพติดพบว่าปัญหา อุปสรรค ต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ที่มีความถี่สูงตามผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ปัญหายาเสพติดในชุมชนขณะนี้ได้มีการแพร่ระบาดมากยิ่งขึ้น ส่วน

ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ด้านความตระหนักในปัญหายาเสพติด ที่มีความถี่สูงตามผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ต้องให้ความรู้กับคนในชุมชนและให้คนในชุมชนคอยเป็นหูเป็นตาว่าใครในชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดพบว่าปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ที่มีความถี่สูงตามผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีความถี่สูงตามผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ให้ครอบครัวมีบทบาทมากขึ้น ในการสอดส่องดูแลบุตร – หลาน และต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เลิกยุ่งเกี่ยวแล้วกลับมาเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ที่จะมีการดำเนินการกับปัญหายาเสพติดหน่วยงานภาครัฐควรที่จะสร้างความมั่นใจให้แก่ชุมชนสนับสนุน เสริมสร้าง รวมถึงการเปิดเวทีให้ชาวบ้านวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยตนเอง

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ควรให้ชุมชนได้ร่วมจัดแผนงาน โครงการ กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐเองหรือส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อที่ชุมชนจะเริ่มคิด วางแผนและดำเนินการเองซึ่งปัญหายาเสพติด ไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนชาติที่จะต้องร่วมมือ ร่วมใจกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอาจเกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ไม่ได้มาร่วมคิดหารือและร่วมพลังในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งทางภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะพิจารณาเป็นประเด็นสำคัญและควรคำนึงถึงขวัญ กำลังใจ และเกียรติที่ผู้นำชุมชนพึงจะได้รับด้วย เพื่อที่จะได้เป็นแรงจูงใจให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้นกว่าเดิม

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ภาครัฐและท้องถิ่นควรสนับสนุนการประเมินผลด้วยตนเองของชุมชน เพราะจะทำให้ชุมชนได้ตระหนักว่า กิจกรรมที่ตนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการมาทั้งหมดนั้นดีหรือไม่ดีเพียงไร และควรพิจารณาดำเนินการต่อไปอย่างไรทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ และเห็นประโยชน์ของการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และส่งผลถึงการดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในอนาคตต่อไปให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในการหารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริงที่นำไปสู่ความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นหรือเงื่อนไขตามบริบทของชุมชน เช่น วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อของชุมชน ว่าจะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมหรือไม่

3. ควรมีการศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ที่ดำเนินการป้องกันการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประสบความสำเร็จ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้นำไปประยุกต์ใช้หรือเปรียบเทียบ และนำไปใช้ในพื้นที่อื่นต่อไป

4. ควรมีการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้นำชุมชนต่อการปฏิบัติงานป้องกันปัญหายาเสพติดของศูนย์ต่อสู้เพื่อชนะยาเสพติดในระดับอำเภอ